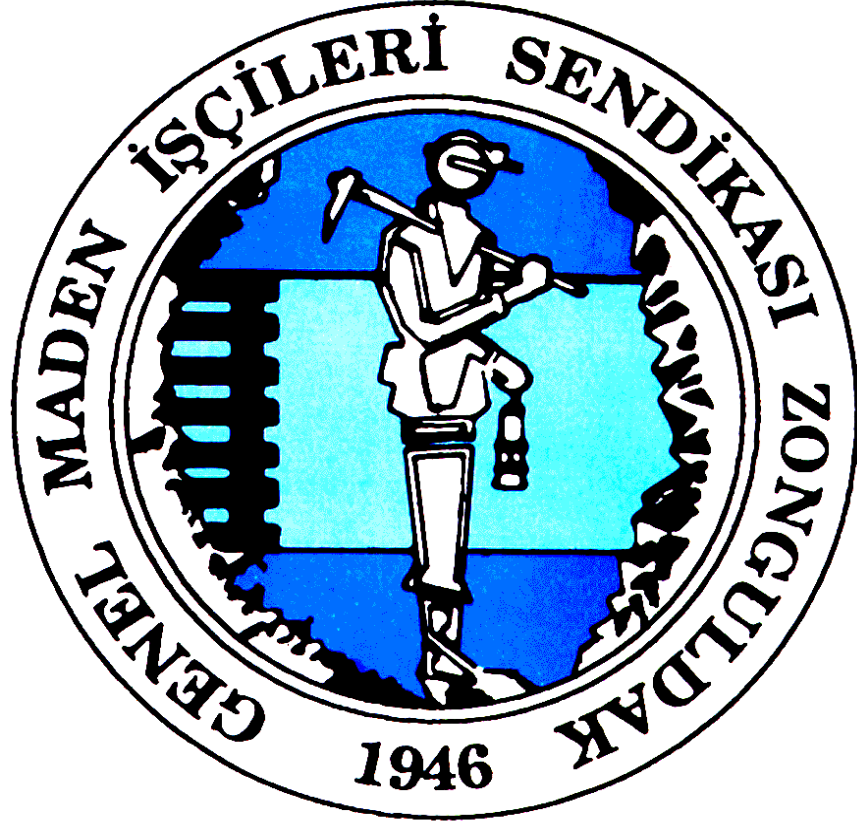


**TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU**  
**RAPORU**



**GENEL MADEN İŞÇİLERİ SENDİKASI**  
**ZONGULDAK**

**KASIM 2011**

	DİZİN	SAYFA
	ÖZET	3
1.	DÜNYA TAŞKÖMÜRÜ SEKTÖRÜ	4
2.	DÜNYA TAŞKÖMÜRÜ SEKTÖRÜNDE GELİŞMELER	5
3.	TÜRKİYE'DE TAŞKÖMÜRÜ VE TTK	6
4.	TTK TAŞKÖMÜRÜ REZERVİ	7
5.	İSTİHDAM	7-8
6.	ÜRETİM	9-10
7.	İŞÇİ AÇIKLARI	11
8.	YATIRIMLAR	12
9.	MALİYET VE SATIŞ	13
10.	TTK HAZIRLIKLAR	14
	10.1.Kozlu Taşkömürü İşletme Müessesesi	15
	10.2.Karadon Taşkömürü İşletme Müessesesi	15
	10.3.Armutçuk Taşkömürü İşletme Müessesesi	16
	10.4.Üzülmaz Taşkömürü İşletme Müessesesi	16
	10.5 Karadon -540 Katı Hazırlık Galerilerini Süren Taşeron Firmada (Yapı Tek) Meydana Gelen Kaza	16
	10.6 TTK Kendi Çalıştığı Alanlarda Özellikle Yeraltında, Hazırlık Lağımalarında Hizmet Alımı Yoluyla Taşeron Çalıştırmamalıdır.	17
11.	LAVUARLAR	18
	11.1.Finansman temini	18
	11.2.Lavuar Kuruluş maliyeti	18
12.	MADEN MAKİNELERİ İŞLETME MÜDÜRLÜĞÜ	19
13.	BÜYÜK SAHA İHALELERİ	19
	13.1.Alacağzı	20
	13.2.Bağlık-İnağzı;	20
	13.3.Gelik Dik Kanat	20
	13.4.Amasra-B	20
14.	TTK PANO HAZIRLIK SERVİSİ OLUŞUMU VE HAZIRLIK İŞÇİLİĞİ SANATINA 600 İŞÇİ ALIM	21
	14.1.İlerletimli çalışılan ayaklarda yaşanan sorunlar	22
	14.2.Pano Hazırlık Servisinin Yapacağı İşler	23
	14.3.Pano Hazırlık Servisinden Elde Edilecek Fayda	24
15.	SONUÇ VE ÖNERİLER	25-26
EK.1.	2011 YILI İŞÇİ ALIM PROJEKSİYONU	27
EK.2.	2012 YILI İŞÇİLİK PROJEKSİYONU	28
EK.3.	2012 YILI ÜRETİM PROGRAMI	29
EK.4.	HEDEFLenen ÜRETİM PROGRAMI	30
16.	Kaynaklar	31

## ÖZET

- Dünya enerji kaynaklarının büyük çoğunluğu kömüre dayalıdır. Ülkelerin üretim seviyelerine bakıldığında Petrol 40 yıl, doğalgaz 60 yıl ve kömür 200 yıldan fazla ömre sahiptir.
- Türkiye doğalgaz ihtiyacının % 97'sini, petrol ihtiyacının % 87'sini, ithal yoluyla karşılamaktadır.
- Taşkömürü ülkemizin Demir Çelik sektörü açısından tek güvencesidir. Özellikle 1990 sonrası izlenen yanlış ekonomik ve siyasi politikalar sonucu kurum üretim yapamaz duruma gelmiştir. Ülke ihtiyacı artarken, kömür üretimi azalmış ve ithalat artmıştır.
- Kurumun alt yapısı üretim miktarına bakılmaksızın çalıştığı düşünülürse üretimin artırılması için işçi açığının giderilmesi gerekir. 2009 yılı başında alınan 3000 Pano Üretim İşçisi üretim ve verimliliği artırmıştır.
- TTK' ya uzun yıllardan bugüne kadar Pano Üretim İşçiliği sanatı dışında işçi alımı yapılmamıştır. Yeraltındaki diğer sanatlardaki eksiklikler üretim işçiliğinden giderilmektedir.
- Havzadaki mevcut rezerv 1,330 milyar tondur.
- Üretimin gerçekleştirildiği 5 müessesede Eylül 2011 itibarıyla 4.311 metre ayak boyunun günlük 1.258 metresi (%29) çalışmaktadır.
- Uluslararası deneyimlere göre yeraltı kömür madeni işletmesinde çalışan bir işçi işletme dışında 10 kişiye dolaylı istihdam sağlamaktadır.
- 17 Mayıs 2010 tarihinde Karadon Müessesesi Kilimli İşletmesi -540 kodunda temiz hava girişi olan kuyu dibinde meydana gelen grizu faciasında 30 işçi hayatını kaybetmiştir. Kurumun yeraltında taşeron çalıştırma mantığının hiç kimseye fayda sağlamadığı aksine zarar verdiği yaşadığımız örnekten açıkça anlaşılmıştır.
- TTK'nun 5 milyon ton üretim hedefine ulaşması ve arz güvenliği açısından; hazırlık, üretim, nakliyat, yıkama ve pazarlama kamu eliyle yapılması gereklidir.
- Üretimde artış ve sürekliliğinin sağlanabilmesi için kartiyelerden bağımsız her işletmede **PANO HAZIRLIK SERVİSİ** oluşturulmalıdır.
- Türkiye Taşkömürü Kurumu kendi işgücü, bilgi birikimi ve tecrübesine inanarak, daha fazla zaman ve kaynak israfına meydan vermeden kendi işini kendisi yapmalıdır. Bunun için yer altı Elektro-mekanik grubu sanatlara 1000, Pano Üretim sanatına 800, Hazırlık sanatına 600 ve yerüstüne 200 kalifiye eleman alımı 2011 yılı içerisinde gerçekleştirilmelidir.
- Ülkemizin enerjiye olan talebinin karşılanmasında dışa bağımlılığın azaltılması ve arz güvenliğinin sağlanması için yerli kaynaklara daha fazla önem verilmelidir. Demir çeliklerin ihtiyacını azami ölçüde bu bölgeden karşılamak mümkündür. Bunun için kurum kapasitesi olan 5 milyon ton satılabilir üretime ulaşacak işçi açığı ve yatırım eksiklikleri giderilmelidir.

## 1. DÜNYA TAŞKÖMÜRÜ SEKTÖRÜ

Dünya enerji kaynaklarının büyük çoğunluğu kömüre dayalıdır. Ülkelerin üretim seviyelerine bakıldığında Petrol 40 yıl, doğalgaz 60 yıl ve kömür 200 yıldan fazla ömre sahiptir.

Dünya kömür ticaretine bakıldığında, 2009 yılında 5,990 milyar ton taşkömürü ve 913 milyon ton linyit olmak üzere toplam 6,083 milyar ton kömür üretilmiştir. Tüketim de yaklaşık olarak aynı düzeyde (5,924 milyar ton taşkömürü) olmuştur.

Kömür rezervleri birçok ülkede bulunmasına rağmen dünya kömür rezervlerinin % 63 ü dört ülkede bulunmaktadır. En fazla rezerve sahip ülke Kuzey Amerika olup rezervlerin % 25 ine sahiptir. Rusya % 15, Çin % 13 ve Hindistan ise rezervlerin % 10 una sahiptir.

Dünyada en büyük kömür üreticisi (**Çizelge-1**- 2009 yılı kömür üretimleri ) 10 ülke verilmiştir.

**Çizelge-1**

Ülke	Üretimler Miktar (milyon ton)
Çin Halk Cumhuriyeti	2.971
A.B.D	919
Hindistan	526
Avustralya	335
Güney Afrika	247
Rusya	229
Endonezya	263
Polonya	78
Kazakistan	96
Kolombiya	73

Kaynak; Taşkömürü Sektör Raporu Mart 2011

Dünyada ticarete konu taşkömürü miktarı 232 milyon tonu “koklaşabilir” olmak üzere toplam 941milyon tondur. Bu rakam, toplam tüketimin yaklaşık olarak %15,47’sine karşılık gelmektedir. Kömür ticaretinde başlıca ihracatçı ülkeler **Çizelge-2’de** verilmiştir. **Çizelge-3’de** başlıca ithalatçı ülkeler verilmiştir.

**Çizelge-2**

BAŞLICA İHRACATÇI ÜLKELER (WCI, 2009) (milyon ton)		
Ülke	Toplam	Koklaşabilir
Avustralya	259	125
Endonezya	230	30
Rusya	116	11
Kolombiya	69	-
Güney Afrika	67	1
A.B.D	53	33
Kanada	28	21

. Çizelge-3

BAŞLICA İTHALATÇI ÜLKELER (WCI, 2009) (milyon ton)		
Ülke	Toplam	Koklaşabilir
Japonya	165	52
Çin Halk Cum.	137	35
Güney Kore	103	21
Hindistan	67	23
Milliyetçi Çin	60	3
Almanya	38	6
İngiltere	38	5

Üretilen taşkömürünün %13'ü ( 717 milyon ton) çelik endüstrisinde kullanılmaktadır. Dünya çelik endüstrisinin %70'i taşkömürüne bağımlıdır.

## 2. DÜNYA TAŞKÖMÜRÜ SEKTÖRÜNDE GELİŞMELER

Çin'den kaynaklanan talep artışı ile 2008 yılında koklaşabilir kömür fiyatları tavan seviyeye çıkmış, fiyatlar 320 \$-330\$ seviyelerine gelmiştir. Almanya ve İngiltere gibi daha önce ekonomik nedenler ile derin ocaklarını kapatan ülkelerde kapatılan ocakların yeniden açılması gündeme gelmiştir.

Taşkömüründe yaşanan talep artışı dünyadaki global kriz nedeniyle çok önemli değişime girmiştir. Dünya çelik üretiminde azalma ve demir-çelik tesislerinin üretimlerini minimize etmeleri nedeni ile koklaşabilir kömür talebi azalmıştır. Ancak 2011 yılı ilk aylarından itibaren dünya piyasalarında koklaşabilir kömür fiyatlarında artış olmuştur. Buna paralel TTK da da metalürjik kömür fiyatları 220 \$/ton (Ekim 2011) seviyesine çıkartılmıştır.

Kömür madenciliği, üretim ve hazırlanması aşamasında ekonomik değer yaratmaktadır. Gerek istihdam imkânları gerekse ticareti, taşınması ve tüketilmesi aşamalarında yarattığı katma değer ile dünya ekonomisinde önemli bir yere sahiptir. Özellikle yarattığı istihdam imkânları ve tedarik güvenliği açısından kömür madenciliği, ekonomik işletmecilik yapılamayan ve üretim maliyetleri uluslararası kömür fiyatlarıyla rekabet etme şansı olmayan ülkelerde, devlet desteği (sübvansiyonlar) ile sürdürülmektedir.

AB ülkeleri rezervlere erişimi ve arz güvenliğini sağlamak amacıyla, birlik fonlarından sağladıkları yardımlarla, bir plan dahilinde azaltarak taşkömürü üretimlerini sürdürmektedirler.

Gelişmiş ülkelerde zarar eden işletmelerde kömür üretiminin ısrarla sürdürülmesinin bir başka nedeni ise bu ülkelerin (Almanya, İngiltere örneklerinde olduğu gibi) ileri düzeyde gelişmiş maden ekipman ve makineleri endüstrisine sahip olmalarıdır.

Avustralya, Kolombiya, G. Afrika ve Endonezya gibi ülkelerde kömür önemli bir "ihraç malı" olarak ekonomilerine olumlu katkıda bulunurken, çoğu gelişmekte olan ülkelerde kömür madenciliği yarattığı geniş, doğrudan ve dolaylı istihdam imkânları nedeni ile kırsal kesimlerde yaşanan işsizlik ve yoksullukla mücadele için önemli bir kaynak olarak kullanılmaktadır.

### 3. TÜRKİYE'DE TAŞKÖMÜRÜ VE TTK

Türkiye doğalgaz ihtiyacının % 97'sini, petrol ihtiyacının % 87'sini, ithal yoluyla karşılamaktadır. Kömür ithalatına yaklaşık 2,5 milyar dolar ödenmektedir. Ülkemizde taşkömürü sadece Zonguldak kömür havzasında Türkiye Taşkömürü Kurumu tarafından üretilmektedir.

TTK, taşkömürü rezervlerinin % 70'i koklaşma özelliğine sahiptir. Bilinen taşkömürü rezerv miktarı 1,3 milyar tondur. Bu da yaklaşık olarak 180 yıllık bir üretim anlamına gelmektedir.

Taşkömürü, ülkemizin enerji ve demir-çelik sektörü için stratejik bir öneme sahiptir. Türkiye'nin ihtiyacını uzun yıllar karşılayabilecek rezerv ise Zonguldak'ta mevcuttur. Koklaşabilme özelliği ile demir-çelik sanayisinin önemli bir girdisidir.

Taşkömürü ülkemizin Demir Çelik sektörü açısından tek güvencesidir. Özellikle 1990 sonrası izlenen yanlış ekonomik ve siyasi politikalar sonucu kurum üretim yapamaz duruma gelmiştir. Ülke ihtiyacı artarken, kömür üretimi azalmış ve ithalat artmıştır. Demir-Çelik sanayisi enerji hammaddesi olarak dışa bağımlı hale gelmiştir.

Türkiye'nin yıllık taşkömürü ihtiyacı ETKB'ınca hazırlanan projeksiyonda her yıl artacağı **Çizelge-4'de verilmiştir**. Bu ihtiyacın 2020 yılında 81 milyon ton olacağı belirtilmektedir. TTK'nin ülkemiz demir çelik sektörüne yönelik üretimi 400 bin tondur. Türkiye'nin dışarıya ödediği para ise 2 milyar dolar civarındadır.

TTK' da 5 üretim müessesesine bağlı 6 İşletme Müdürlüğünde üretim yapılmaktadır. (**Çizelge-4'de** Türkiye'nin 2008-2020 yılları taşkömürü talep projeksiyonu verilmiştir.)

**Çizelge – 4**

<b>TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ TALEP PROJEKSİYONU (1000xton)</b>			
<b>YIL</b>	<b>Talep (Ton/Yıl)</b>	<b>YIL</b>	<b>Talep (Ton/Yıl)</b>
<b>2008</b>	22.864	<b>2015</b>	45.366
<b>2009</b>	25.523	<b>2016</b>	49.117
<b>2010</b>	29.688	<b>2017</b>	54.573
<b>2011</b>	31.374	<b>2018</b>	61.733
<b>2012</b>	35.013	<b>2019</b>	69.968
<b>2013</b>	38.451	<b>2020</b>	81.038
<b>2014</b>	41.814		

Kaynak: Taşkömürü Sektör Raporu Mart 2011 ETKB

Ülkemizin 2008–2013 yılları arası taşkömürü üretim talebine bakıldığında Kurumun 4,8 milyon ton ve Özel Sektörün 4,6 milyon ton üretim yapacağı öngörülmüştür. (Çizelge–5 de üretim tahminleri verilmiştir.) 2010 yılı içerisinde TTK 1.708.844 ton, özel sektör 882.813 ton üretmiştir. Belirlenen hedeflere ulaşılabilmesi için gerekli yatırım ve işçi açıklarının acilen giderilmesi gerekir.

**Çizelge–5**

<b>TAŞKÖMÜRÜ SEKTÖRÜ ÜRETİM TAHMİNLERİ (TON)</b>						
<b>KURULUŞ ADI</b>	<b>YILLAR</b>					
	<b>2008</b>	<b>2009</b>	<b>2010</b>	<b>2011</b>	<b>2012</b>	<b>2013</b>
<b>TTK</b>	4.100.000	4.800.000	4.800.000	4.800.000	4.800.000	4.800.000
<b>ÖZEL SEKTÖR</b>	1.000.000	3.000.000	3.900.000	3.900.000	4.600.000	4.600.000
<b>TOPLAM</b>	<b>5.100.000</b>	<b>7.800.000</b>	<b>8.700.000</b>	<b>8.700.000</b>	<b>9.400.000</b>	<b>9.400.000</b>

Kaynak; 9. Kalkınma Planı (2007–2013) Taşkömürü Çalışma Grubu Raporu 2006

#### 4. TTK TAŞKÖMÜRÜ REZERVİ

Havzadaki mevcut rezerv 1,330 milyar tondur. Üretim alanlarına göre dağılımı **Çizelge – 6’de** verilmiştir. Kurum muhtemel ve mümkün rezervlerini de görünür hale getirmelidir. TTK’nin mevcut rezervi ve bugünkü üretim seviyesiyle uzun yıllar ülke sanayimize katkı sağlanacağı bir gerçektir.

**Çizelge – 6**

<b>TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU REZERV DURUMU (Ton)</b>					
<b>REZERV</b>	<b>HAZIR</b>	<b>GÖRÜNÜR</b>	<b>MUHTEMEL</b>	<b>MÜMKÜN</b>	<b>TOPLAM</b>
<b>AMASRA</b>	413.900	170.828.066	115.052.000	121.535.000	407.828.966
<b>ARMUTÇUK</b>	1.100.725	9.033.413	15.859.636	7.883.164	33.876.938
<b>Kilimli</b>	2.526.106	80.837.034	93.179.000	63.134.000	239.676.140
<b>Gelik</b>	3.080.326	50.621.818	65.983.000	53.900.000	173.585.144
<b>KARADON</b>	5.606.432	131.458.852	159.162.000	117.034.000	413.261.284
<b>KOZLU</b>	2.346.694	67.690.363	40.529.000	47.975.000	158.541.057
<b>ÜZÜLMEZ</b>	1.383.640	136.140.603	94.342.000	74.020.000	305.886.243
<b>TTK</b>	10.851.391	515.151.297	424.944.636	368.447.164	1.319.394.488

Görünür : % 100 bilinen

Muhtemel : % 70 – 80 olasılıkla varsayılan

Mümkün : % 50 olasılıkla tahmin edilen

#### 5. İSTİHDAM

Havzada uygulanan politikalar işçi sayısını 1990 yılında 34.349 iken, 2006 (1120 işçi) ve 2009 (3000 işçi) yılında işçi alınmasına rağmen Eylül 2011 tarihi itibarıyla 10.733’e kadar azalmasına neden olmuştur. 2008 yılında 1007, 2009 yılında 679, 2010 yılında 494 ve Eylül 2011’de 546 işçi emekli olmuş ve olmaya da devam etmektedir. **Çizelge-7’de** TTK ortalama işçi ve memur adetleri verilmiştir.

Kurum 2011 yılı Pano Üretim İşçiliği programı Üzülmez ve Kozlu müesseselerinde azaltılmıştır. Kurum genelinde %1,25 oranında azalma olmuştur. Yer altı işçilik programı % 1 oranında azaltılmıştır.

Yer üstü işçilik programı %6,63 oranında (124 adet) artırılmıştır. Üretim ve verimliliğinin artırılması için işçi açıkları mutlaka giderilmelidir.

Kurumun alt yapısı üretim miktarına bakılmaksızın çalıştığı düşünülürse üretimin artırılması için işçi açığının giderilmesi gerekir. 2009 yılı başında alınan gruplu 3000 Pano Üretim İşçisi üretim ve verimliliği artırmıştır. Ancak 2009-Eylül 2011 döneminde 1719 işçi de emekli olmuştur. Emek yoğun çalışmanın yapıldığı bir işletmede ayrılanın yerine yeni işçi alınmazsa üretim artışı dönemsel olur.

TTK' ya uzun yıllardan bugüne kadar Pano Üretim İşçiliği sanatı dışında işçi alımı yapılmamıştır. Yeraltındaki diğer sanatlardaki eksiklikler üretim işçiliğinden giderilmiştir.

**Çizelge – 7**

TTK ORTALAMA İŞÇİ VE MEMUR ADETLERİ								
YIL	İŞÇİ ADETLERİ				MEMUR ADETLERİ			
	ÜRETİ İŞÇİSİ	YER ALTI	YERÜSTÜ	TOPLAM İŞÇİ ADEDİ	KADROLU	SÖZLEŞ.	GÜVENLİK	TOPLAM MEMUR ADEDİ
1990	3.930	21.024	13.325	34.349	51	1.599	992	2.642
1991	3.363	18.338	12.877	31.215	32	1.605	984	2.621
1992	2.955	17.003	12.492	29.495	29	1.652	982	2.663
1993	2.957	16.592	11.837	28.429	252	1.465	973	2.690
1994	4.541	14.427	9.537	23.964	246	1.440	966	2.652
1995	4.486	13.348	8.172	21.520	239	1.394	966	2.599
1996	4.193	13.028	7.375	20.403	238	1.346	951	2.535
1997	3.770	12.277	6.397	18.674	244	1.281	937	2.462
1998	3.490	11.684	5.722	17.406	254	1.387	864	2.505
1999	3.042	10.898	5.282	16.180	257	1.437	752	2.446
2000	6.022	14.588	4.563	19.151	262	1.407	753	2.422
2001	4.938	13.425	4.600	18.025	270	1.366	751	2.387
2002	4.597	11.761	4.000	15.761	280	1.380	691	2.351
2003	4.279	10.339	3.723	14.062	278	1.363	691	2.332
2004	3.861	8.932	3.329	12.261	254	1.365	584	2.203
2005	3.277	8.200	3.049	11.249	233	1.295	570	2.098
2006	2.936	7.669	2.942	10.611	226	1.247	565	2.038
2007	2.971	7.983	2.582	10.565	217	1.235	522	1.974
2008	2.375	7.663	2.350	10.013	212	1.249	496	1.957
2009	3.659	8.888	2.179	11.067	223	1.171	457	1.851
2010	3.409	8.633	2.080	10.713	214	1.151	425	1.790
2011*	3.299	8.677	2.056	10.733	213	1.189	395	1.797

\* Eylül 2011 verileri.



## 6. ÜRETİM

Ülkemizin taşkömürü talebi 2011 yılında 31 milyon ton iken bu talebin 2020 yılında 81 milyon tona çıkacağı planlanmaktadır (**Çizelge-4**). Bu nedenle önümüzdeki yıllarda kömürün önemi daha da artacaktır.

TTK'nın yıllık 5 milyon ton satılabilir üretim kapasitesi mevcuttur. En yüksek tüvönan üretimi 1974 yılında, 8,5 milyon ton, satılabilir üretimde 1965 yılında 5 milyon ton olarak gerçekleştirilmiştir. 1980'li yıllarda başlayan üretim düşüşü 2008 yılında tüvönanda 2,3 milyon tona, satılabilir üretimde ise 1,5 milyon tona kadar düşmüştür. (**Çizelge-8'de** tüvönan ve satılabilir üretimler verilmiştir).

TTK'ya 2009 yılı başında alınan 3000 Pano Üretim İşçisi; Tüvönan üretimi 498 bin ton artışla 2,8 milyon tona ve Satılabilir üretimde 293 bin ton artışla 1,8 milyon tona çıkartmıştır. Ancak yaşanan emeklilikler üretimin tekrar düşmesine (2010 yılı 1,7 milyon ton) neden olmuştur.

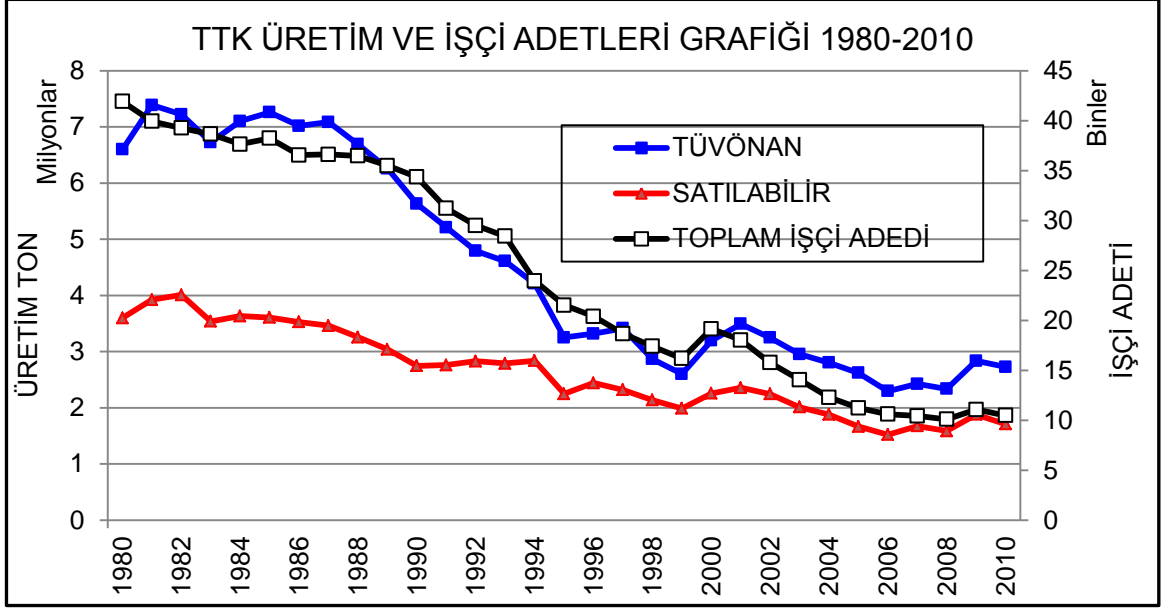
Türkiye Taşkömürü Kurumu 2011 yılı günlük tüvönan üretim programını % 3,14 oranında azaltarak 11.519 ton/Gün'e düşürmüştür. Bu azalmaya paralel olarak günlük satılabilir üretim programını % 14,03 oranında azaltarak 7.261 ton/Gün'e düşürmüştür. Programların azaltılmasına rağmen üretim programını tutturması işçi açıkları nedeniyle mümkün değildir.

**Çizelge – 8**

YIL	ÜRETİMLER (TON)		TOPLAM İŞÇİ ADEDİ
	TÜVÖNAN	SATILABİLİR	
1990	5.628.747	2.745.242	34.349
1991	5.209.140	2.761.710	31.215
1992	4.790.719	2.829.166	29.495
1993	4.608.668	2.788.788	28.429
1994	4.210.732	2.838.548	23.964
1995	3.251.570	2.248.176	21.520
1996	3.320.122	2.441.096	20.403
1997	3.413.097	2.320.132	18.674
1998	2.865.838	2.136.120	17.406
1999	2.601.175	1.989.572	16.180
2000	3.196.463	2.256.768	19.151
2001	3.492.105	2.356.865	18.025
2002	3.246.630	2.244.385	15.761
2003	2.954.334	2.011.178	14.062
2004	2.804.244	1.879.411	12.287
2005	2.620.712	1.665.324	11.234
2006	2.296.882	1.522.411	10.603
2007	2.423.719	1.675.373	10.565
2008	2.335.457	1.675.373	10.097
2009	2.833.243	1.675.373	11.067
2010	2.727.414	1.708.844	10.488

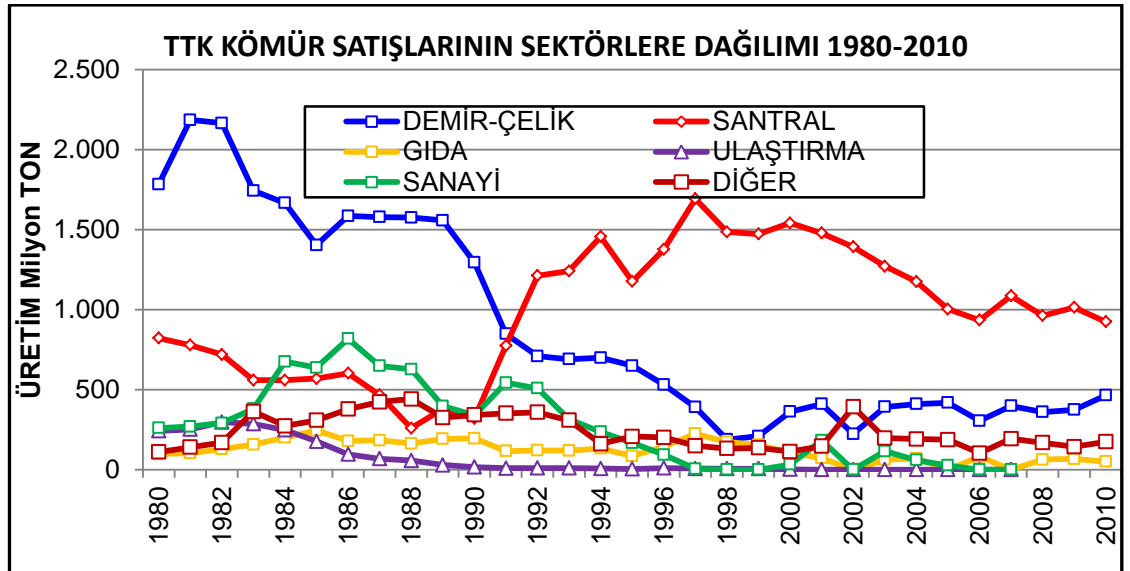
Kurumun 1980–2010 yılları üretim ve işçi sayısı incelendiğinde, üretimle işçi sayısının doğru orantılı olduğu görülmektedir. **Grafik-1** de TTK üretim ve işçi grafiği verilmiştir. İşçi sayısının yıllar itibarıyla azaltılmasına bağlı olarak da üretimin azaldığı bir gerçektir. Nitekim 2000 yılı başlarında alınan 4012 işçinin üretime olumlu katkısını grafikte de görmek mümkündür. Ancak, sonraki yıllarda devam eden emeklilikler ve yeni işçi alınmaması sonucu üretim düşmeye devam etmiştir. 2006 ve 2009 yılı başında alınan işçinin üretimi artırmış olduğu grafikte görülebilmektedir.

**Grafik – 1**



Yıllar itibarıyla üretim miktarı azalırken, beraberinde de üretim kalitesi düşmüştür. 1980 yılında; 3 milyon 315 bin ton satılabilir üretimin 1 milyon 783 bin tonu demir-çelik sektörüne (%54'ü), 705 bin tonu diğer sektöre (Şeker ve çay fabrikaları, ısıtma v.s) verilirken (%21), enerji santraline ise 823 bin ton satış yapılmıştır (% 25). **GRAFİK -2-** Kömür satışlarının sektörlere dağılımı verilmiştir.

**Grafik -2**

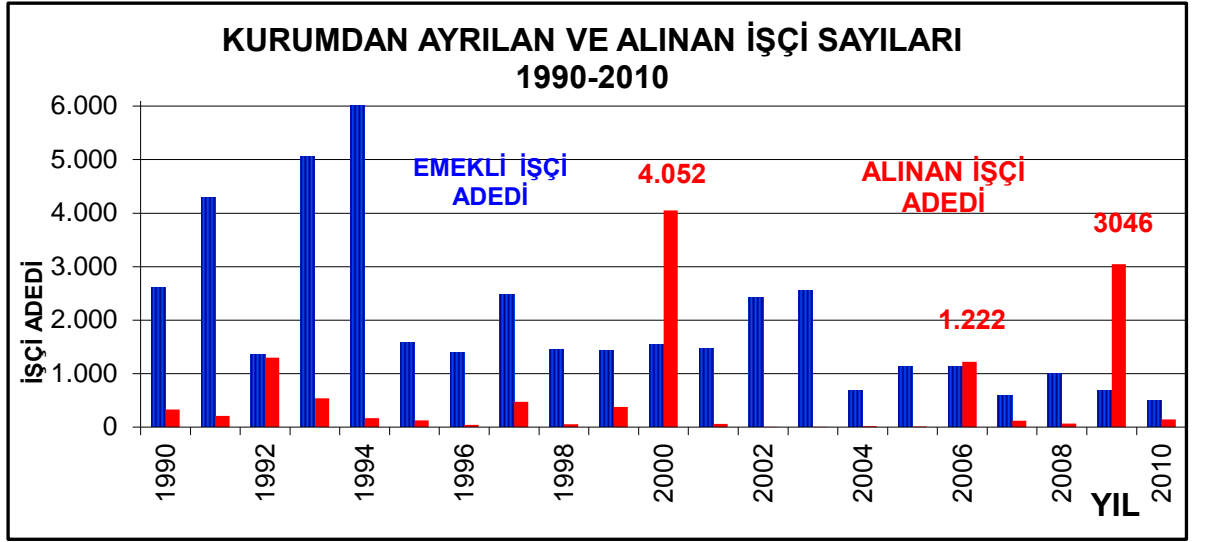


2010 yılında 1.708.841 ton satılabilir kömür üretilmiştir. Bu üretimin %8,7'si parça, %27,59'u 0-10 (metalürjik ürün) ve %55,11'i filtrasyon ürünüdür. TTK kaliteli metalürjik kömür üretimine ağırlık vermelidir.

## 7. İŞÇİ AÇIKLARI

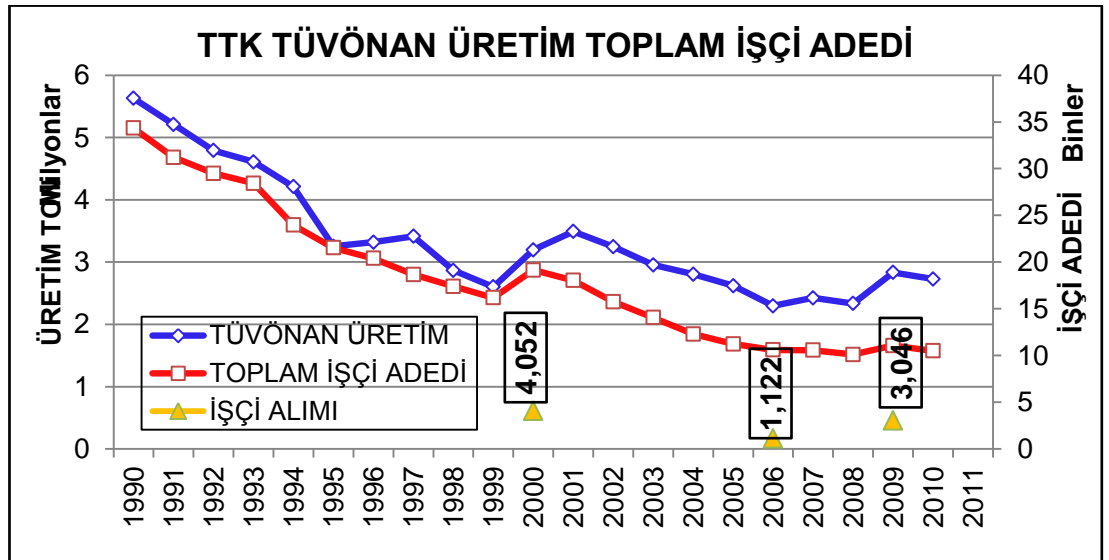
Kurumda çalışan sayısı 1990'da yer altı 21.024, yerüstü 13.325 ve toplam 34.349'dur. Eylül 2011 işçi sayısı; yeraltı 8.677, yerüstü 2.056 olmak üzere toplam 10.733'dür. **GRAFİK-3**'te TTK' dan emekli olan ve alınan işçi adetleri (1990-2010) verilmiştir.

Grafik - 3



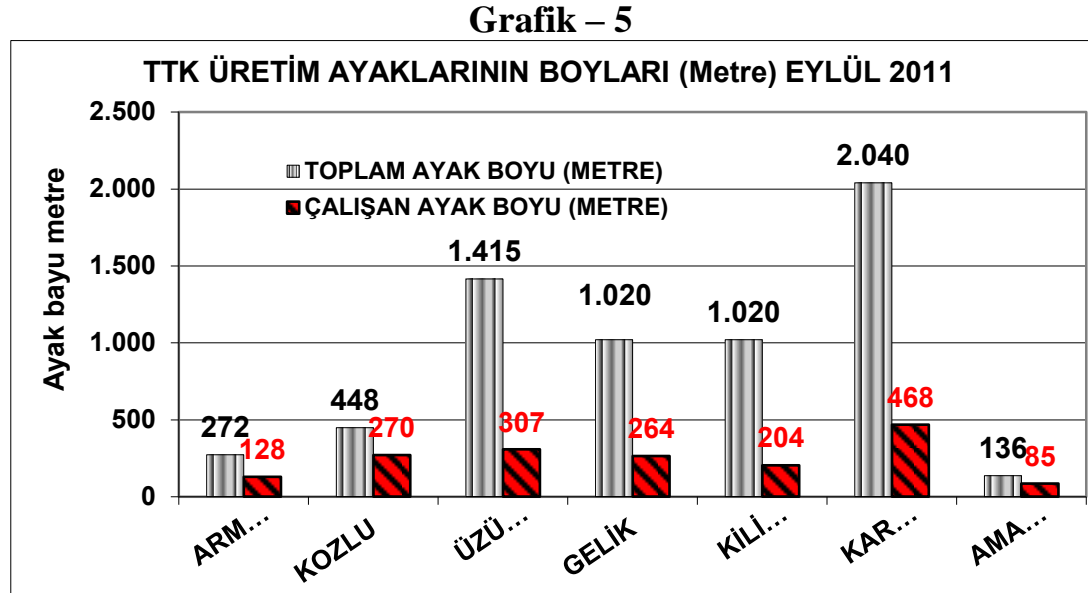
İşçi sayısındaki azalma üretim düşüklüğüne neden olmuştur. **GRAFİK-4**'de TTK 1990-2010 üretim ve işçi sayısı verilmiştir. 1990-2010 dönemine baktığımızda, üretim ve işçi sayısının paralel hareket ettiği görülmektedir. Nitekim 2000, 2006 ve 2009 yıllarında alınan işçiler üretimi artırmıştır. Ancak sonrasında yaşanan emeklilikler üretimde düşmesine neden olmuştur. Taşkömürünün değeri son yıllarda artmıştır. Üretimi artırarak satış politikamızı tekrar gözden geçirip zararımızı minimuma düşürmek elimizdedir.

Grafik - 4



Üretimin gerçekleştirildiği 5 müessesede Eylül 2011 itibarıyla 4.311 metre ayak boyunun günlük 1.258 metresi (%29) çalışmaktadır. Kurumun çalışan ayak boyu yüzdelere baktığımızda %63 oranıyla Amasra birinci sıradadır.

Ayak içindeki arızalar (tali fay) ve meyil gibi olumsuzlukları göz önüne alarak mevcut ayak boylarının %29'luk günlük çalışma boyu ilk etapta %40-45 seviyelerine çıkarılmalıdır. **Grafik-5'de** Toplam ve çalışan ayak boyları verilmiştir.)



Uluslararası deneyimlere göre yeraltı kömür madeni işletmesinde çalışan bir işçi işletme dışında 10 kişiye dolaylı istihdam sağlamaktadır. Bu oran kurumda 13 kişidir (TTK İnceleme Kurulu Raporu 1995-Teknik Sonuçlar bl.).

## 8. YATIRIMLAR

Madencilik sektöründe yatırım; lavvar, demiryolu, karayolu, kompresörler, havalandırma tesisleri, ana kat lağımları ve kuyuları kapsar. Ayrıca bu tesisleri yapmak için gerekli teknolojiyi kapsar.

Kurumun son 20 yıllık yatırımlarına bakıldığında, istenilen seviyede kaynak aktarılamadığı görülmektedir. **GRAFİK-6'da** TTK 1990–2010 üretim ve yatırımlar verilmiştir.

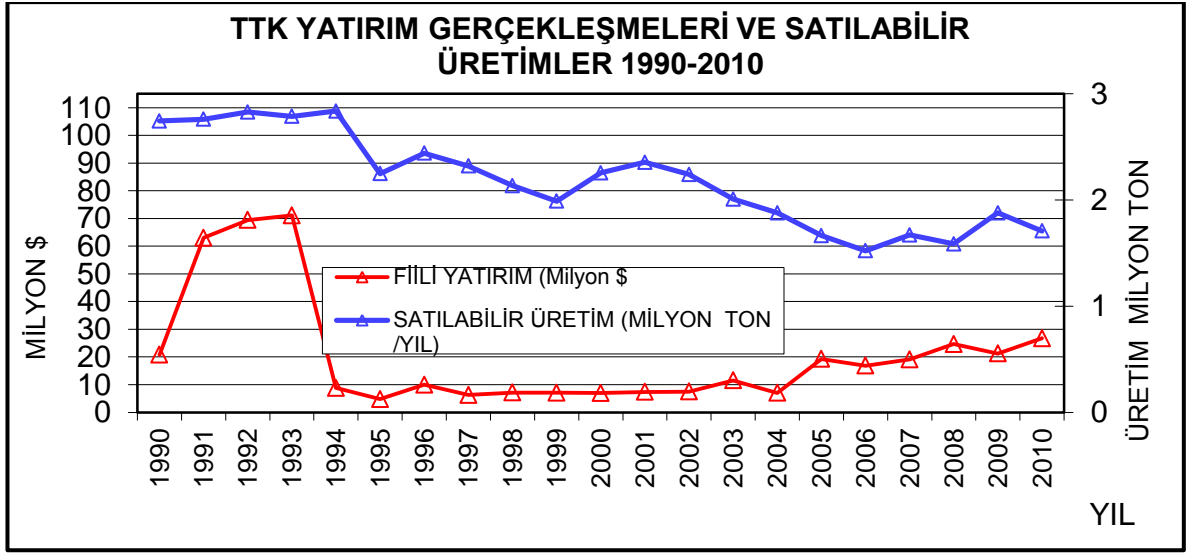
Bugüne kadar Havzaya yapılan çok ciddi yatırımlar;

1950–1956 Marshal Yardımı 103,5 milyon dolar (bugünkü değeri 2,4 milyar dolar),

1961–1963 DLF (Development Loan Fund) kredisi 14,5 milyon dolar (bugünkü değeri 205 milyon dolar),

1969–1974 AID (International Development) kredisi 21,5 milyon dolar (bugünkü değeri 112 milyon dolar ),

Grafik – 6



1991 Dünya bankası kredisi 68,5 milyon dolar,

Genellikle ihmal edilmiş yatırımlar taşta sürülmesi gerekli galerilerdir. Bu nedenle son yıllarda yapılan yatırımların çoğunluğu ana kat hazırlıklarına aktarılmaktadır.

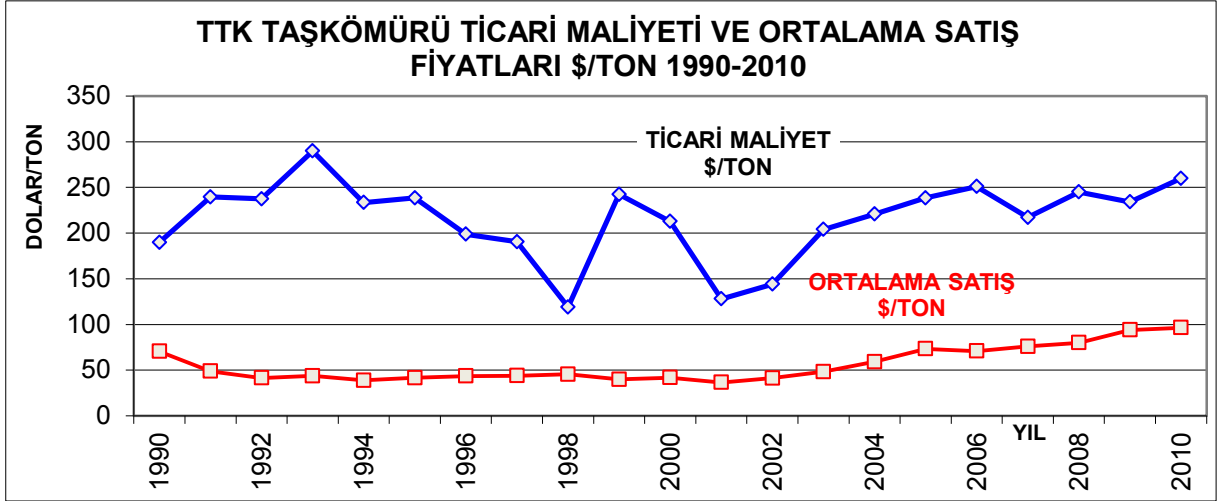
## 9. MALİYET VE SATIŞ

Satılabilir üretimin 2010 yılında %55,1'i filtrasyon ürünüdür. Yüksek fiyatlı olan parça kömür üretimi 1990'da % 17,44 iken 2010 yılında % 8,71'e düşmüştür. Bu ortalama kömür satış fiyatlarının aşağı düşmesi demektir. Taşkömürü ortalama satış fiyatları 1960'lı yıllardan sonra ticari maliyetin altında kalarak 2010 yılında ticari maliyeti 401,4 TL/Ton ve ortalama satış fiyatı 148,89 TL/Ton dur.

1980–1990 yılları arasında kaliteli üretim (demir-çelik sektörüne yönelik) yapılırken ortalama satış fiyatı 50–80 \$/ton arasındaydı. 1990 sonrasında itibaren ağırlıklı olarak enerji sektörüne yönelmesi nedeni ile ortalama kömür satış fiyatını (40\$/ton seviyelerine) düşürmüştür.

Bugün demir-çelik sektörüne taş kömürünün satış fiyatı Nisan 2011'de 210 \$/ton dur. Demir-çelik sektörüne yönelik üretimin düşük olması maliyetleri karşılamada kurumu zorlamaktadır. **Grafik-7** de TTK üretim ticari maliyet ve ortalama satış fiyatları verilmiştir.

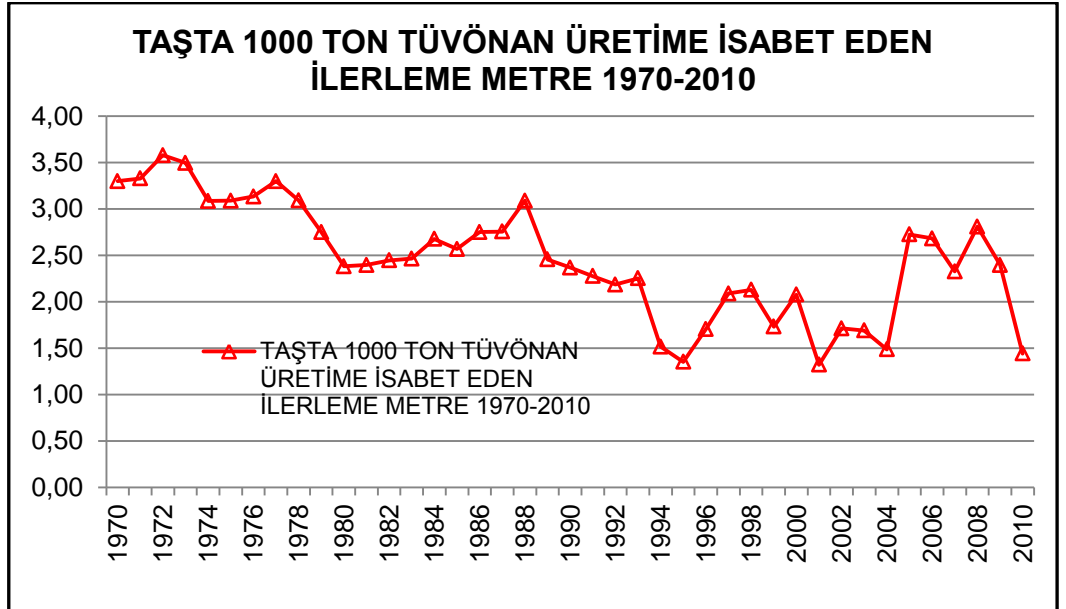
Grafik-7



## 10. TTK HAZIRLIKLAR

1988 yılına kadar tükönan rakamlarıyla 1000 ton'a isabet eden taşa ilerleme 2,5–3 metre iken, bu yıldan itibaren sürekli düşerek 2004 yılında 1,49 metreye inmiştir. Sonraki yıllarda artış olsa da 2010 yılında 1,44 metreye kalmıştır. Dolayısıyla “**Taş çıkmayan ocaktan kömür de çıkmaz**” sözü günümüzde de geçerli olmuştur. **GRAFİK-8**'de TTK 1970–2010 taşa 1000 ton Tükönan üretime isabet eden ilerlemeler verilmiştir.

Grafik – 8



Bilindiği gibi kurum, hazırlık çalışmalarının uzun yıllar ihmal edilmiş olduğu gerekçesiyle ve duyulan acil ihtiyacı gerekçe göstererek öncelikle Kozlu'da hizmet alımına gidilmiştir. Daha sonra diğer müesseselerde olmak üzere Ana Kat hazırlıkları ve Tamir-Tarama işlerinin bir kısmında da hizmet alımına gidilmiştir.

Kozlu Taşkömürü İşletme Müessesesi I. Kısımda 3.350 metre, Kozlu II. Kısımda 7.325 metre, Karadon Taşkömürü İşletme Müessesesi'nde 8.075 metre, olmak üzere toplam 11.425 metre hazırlık lağımı sürme işini ihale yoluyla özel sektöre vermiştir.

Özel sektör; bir arında 25–30 metre yerine en az 100–150 metre ilerleme yapacağı ifade edilmiştir. Bugün gelinen noktada taşeron şirketlerin yaptığı 2010 yılı ortalama bir arında 20,6 metredir. Şirketler, İnşaat Şirketi olup burada bu işi öğrenmektedir. Kullandıkları makinelerin çoğunluğu TTK' dan kiralanmıştır.

Firmalar lağım ilerlemesini klasik yöntem olan dinamitle yapmaktadır. Yeni teknoloji getirilmemiştir. İhale edilen işlerin zamanında bitirilemediği, ek süre alınarak bitirilebildiği görülmektedir. Çalışan Ustaların çoğunluğu TTK' dan emeklidir. İşçilerin çoğunluğu genç ve deneyimsizdir

Kurumun; ihaleye verdiği ana kat hazırlık lağımalarında tüm imkânlar seferber edilmiş olmasına rağmen istenilen aylık ilerlemelerinin yapılamadığı görülmüştür.

### **10.1. Kozlu Taşkömürü İşletme Müessesesi**

**-560 Rekep Ve -630 İlk Kısım Galeri Sürülmesi ihalesi;** Kozlu ilk kısımdaki 3350 metrelik iş sonrasında program değişikliği ile 3.112 metreye düşerek 20 ay yerine 32 ay da tamamlanabilmiştir. Bir ekip; aylık ortalama bir arında 25-30 metre ilerleme yapmıştır.

**-630 Katı II. Kısım Ve -560 Katı Kılıçlar;** Kozlu ikinci kısımda 7.325 metrelik galeri 45 ay süreyle ihale edilmiştir. 28.03.2008 tarihinde işe başlanmış olup Temmuz 2011 sonu itibarıyla 5.146 metre ilerleme yapılmıştır. Sürenin %88,8'i geçmesine rağmen işin ancak %70,2'si gerçekleştirilebilmiştir. Burada da gecikme yaşanacağı, zamanında bitirilemeyeceği açıktır.

**-425/-485 Galeri Islahı İş;** İhalede toplam 4.960 metrelik işin 900 günde yapılması programlanmıştır. Firma 25.01.2008 tarihinde işe başlamış olup Ağustos 2010'da bitirilmiştir.

### **10.2. Karadon Taşkömürü İşletme Müessesesi;**

#### **Karadon Yeni Servis Kuyusu (KYSK) Kat Bağlantı Galerileri Ve Su Atımı Tesisleri İle -540 Katı Hazırlık Galerileri**

Hazırlık işleri ihalesinde 8.075 metre lağımın 1400 takvim gününde sürülmesi programlanmıştır. Firma işe 19.07.2005 tarihinde başlamıştır. Firma Haziran 2009 tarihinde toplam işi bitirmesi gerekirken 2009 yılı içerisinde proje değişikliğine gidilerek süre 17 ay uzatılmıştır. Verilen süre uzatımı sonucu iş Kasım 2010 tarihinde bitecektir.

Metan gazı patlamasının yaşandığı 17 Mayıs 2010 tarihine kadar 5763,5 metre ilerleme ile toplam işin ancak %71,4'ü yapılabilmektedir. Firmanın ihale gereği yapması gereken daha 2311,5 metre iş vardır.

### **10.3. Armutçuk Taşkömürü İşletme Müessesesi;**

**Armutçuk -400/-450 Galeri Islahı Ve -500/-550 Ana Kat Hazırlığı;** Yapılacak olan toplam iş miktarı 4.950 metresi eski açma, tarama ve 795 metresi yeni galeri açma ile toplam 5745 metredir. İhaleyi alan firma 01.05.2008 tarihinde işe başlamıştır. İşin toplam süresi: yer tesliminden itibaren 920 takvim günüdür. Normal süre Kasım 2010 tarihinde bitmiştir. Ancak 8 aylık ek süre alınarak bitiş tarihi 18 Temmuz 2011 olmuştur.

Firma Temmuz 2011 itibarıyla işin tamamını bitirmiştir.

### **10.4. Üzülmaz Taşkömürü İşletme Müessesesi;**

**Üzülmaz -250 Katı Hazırlık Ve Galeri Islahı İş;** lağım ilerlemesi 5.037 metre, Tarama 1055 metre ve betonlama 220 metredir. İşin tamamlanma süresi 1095 işgünüdür (3 yıl). İşin başlangıcı 12 Ocak 2009 tarihinden Eylül 2011sonu itibarıyla lağım ilerlemelerinde 2.307 metre iş yapılmıştır. Toplam iş Ocak 2012 de bitecektir. Ancak toplam iş süresinin %89'u geçmesine rağmen işin %41'i gerçekleştirilebilmiştir. Burada da işin zamanında bitirilemeyeceği açıktır.

Kurumun; ihaleye verdiği ana kat hazırlık lağımalarında tüm imkânlar seferber edilmiş olmasına rağmen istenilen aylık ilerlemelerinin yapılamadığı görülmüştür.

### **10.5. Karadon -540 Katı Hazırlık Galerilerini Süren Taşeron Firmada (Yapı Tek) Meydana Gelen Kaza**

Türkiye Taşkömürü Kurumu diğer müesseselerde olduğu gibi burada da işçilik dışında tüm malzemeleri (Elektrik enerjisi, Basınçlı hava, Su, Patlayıcı maddelerin depolanması. Ocak baş lambaları, Gaz maskeleri. Tahkimat malzemesi; Demiryolu malzemesi; Akülü lokomotif vb) firmaya sağlamaktadır.

Yüklenici firma ise işçilik dışında Patlayıcı madde ve sarf malzemelerini karşılamaktadır.

17 Mayıs 2010 tarihinde Türkiye Taşkömürü Kurumu (TTK) Karadon Müessesesi Kilimli İşletmesi -540 kodunda meydana gelen grizu faciasında 30 İşçi hayatını kaybetmiştir.

Taşeron firmaların çalıştığı yer altı iş yerlerinde bu tür kazaların hatta daha büyük boyutlu kazaların yaşanma olasılığı yüksektir. Çünkü yer altı madenciliği bir kültür işidir. Yeraltında yürümek için bile bir eğitim gerekir. Yapılabilecek en küçük bir hata, o bölgede, hatta yol ve hava akımı itibarıyla birbirlerini etkileyen kilometrelerce mesafede çalışan insanların hayatını doğrudan etkileyebilmektedir. Bu nedenle ki 160 yıllık tecrübeye sahip olan TTK'ya işçi alınırken çok dikkatli davranılır.

Eğitim, işe alınırken başlar ve çalışma süreci içinde periyodik olarak devam eder. Yedeklik, ustalık gibi yılları kapsayan süreçler yaşanır. Teknoloji izlenir, yatırımdan kaçınılmaz, işçi sağlığı ve iş güvenliği her şeyin önünde gelir. Çünkü yaşanan tecrübeler önlemenin ödemekten daha ucuz olduğunu göstermiştir.

Facianın olduğu bölgede meydana gelen göçük, bu facianın çok daha büyümesini engellemiştir.



Özel sektör mantığının en belirgin özelliği, öncelikle kar etmektir. Ama yeraltı madenciliği uzun vadeli yatırımlar gerektiren ve sabır isteyen bir iştir. Zaten bölgemizdeki jeolojik yapı nedeniyle bu sektör çok da kârlı değildir.

Hizmet satın alma işlerinde özel sektörün kar mantığını yadırgayamayız. Ancak havzadaki diğer firmalarda dahil yer altı (grizulu ocaklar) çalışmaları konusunda çok da tecrübeli olmadıkları gerçektir. Bunun yanı sıra kalifiye elemanları olmadığından TTK' dan emekli olmuş Usta işçiler ve onların yanında acemi işçilerle iş yürütülmeye çalışılmaktadır. Çalışan işçilerin tamamı da süreklilik arz etmemektedir.

Taşeron işçilerin genelinde;

- Ücretleri düşük (asgari ücretin biraz üzerinde),
- Genelde işçiler alacaklı, ücretler zamanında verilmiyor,
- Genelde sigorta primleri asgari ücret üzerinden yatıyor,
- İş güvenceleri yok,
- Hiç biri sendikalı değil,
- İş sağlığı ve güvenliği yönüyle yeterli eğitimleri yok,
- Kalifiye değiller.

Örgütlenme çalışması başlattığımız Üzülmöz-Kozlu bölgesindeki firma, çalışanların sendikaya üye olmaması yönünde çeşitli telkinlerde bulunmaktadır. Yetki tespitine ve İş kolu tespitine firma itiraz ederek Ankara İş Mahkemesine dava açmıştır. Firma, işyerinde işkolu tespiti yapılmadığı, sendikanın tespit tarihi itibarıyla işyerinde gerekli çoğunluğu sağlayamadığı gerekçelerini öne sürmektedir. İş kolu tespiti davası sendika lehine sonuçlanmış ancak firma sonuca itiraz ederek temyiz etmiştir. Dosya Nisan 2011 itibarıyla Yargıtay'dadır. Ayrıca Yetki Tespitine itiraz davası mahkemede devam etmekte olup Yargıtay'daki davanın sonucu beklenmektedir. Verilen iş Üzülmöz bölgesinde Ocak 2012'de bitecektir.

#### **10.6. TTK Kendi Çalıştığı Alanlarda Özellikle Yeraltında, Hazırlık Lağımalarında Hizmet Alımı Yoluyla Taşeron Çalıştırmamalıdır. Çünkü**

- Kurumun asli işlerinin ihaleye verilmesi yanlıştır.
- Zorunluluk ve ekonomikliğin gerekçe gösterilmesinin de gelinen sonuç itibarıyla gerçekçiliği kalmamıştır.
- Firmalar yeni bir teknoloji getirmemiştir. Hatta kurumun makine ve malzemesini kiralama durumuna düşmüştür.
- 160 yıllık geçmişe bakıldığında yeraltında kilometrelerce lağımın kurum marifetiyle sürülmüştür.
- Firmalara her türlü destek sağlanmış, kolaylık gösterilmiş olmasına rağmen karşın ne yazık ki istenilen performans gösterilememiştir.

Karadon Müessesesinin kendi hazırlık elemanları gerideki destek faaliyetlerinin sağlanması neticesinde çok daha zor imkânlarla kurum ekipleri 14 m<sup>2</sup> lik kesitte 45, 50, 70,5 metrelik işleri çeşitli kriterlerde ve yerlerde yapmışlardır.

Kurumun yeraltında taşeron çalıştırma mantığının hiç kimseye fayda sağlamadığı aksine zarar verdiği yaşadığımız örnekten açıkça anlaşılmıştır.

Özel firmaların çalıştığı yer altı iş yerlerinde bu tür kazaların hatta daha büyük boyutlu kazaların yaşanma olasılığı yüksektir. Karadon -540 kotunda meydana gelen gaz patlaması sonrasında Gelik İşletme Müdürlüğü tarafında meydana gelen büyük göçük olayın yayılmasını ve can kaybının artmasını önlemiştir.

## 11.LAVVARLAR

Kurum kömür yıkama maliyetlerinin yüksek olduğunu ve merkez lavvarının ekonomik ömrünü doldurduğunu gerekçe göstererek 2005 yılında hizmet alımı yoluna gitmiştir. Başlangıç aşamasında çok çeşitli sorunların yaşandığı ve halende bazı sorunların devam ettiği (istenilen miktarda ve özellikle kömürü yıkayamadığı v.b.) görülmektedir. Burada olası birkaç sorun vardır.

**Birincisi;** Kurum için hedeflenen 5 milyon ton satılabilir üretime ulaşıldığında mevcut üretimi yıkamada zorlanan lavvarın hedeflenen yeni üretimini nasıl yıkayacağıdır.

Kozlu ve Üzümeze kurulan lavvarlarda yıkamada zaman zaman sorunlar yaşanmakta olup yıkama kapasitelerine bile ulaşamamaktadır. Örneğin Kozlu lavvarının yıkama kapasitesi 2.500 ton/gün +/- %30 olmasına rağmen günlük 2.400 tonun üzerinde çok zorlandığı görülmektedir. Özel lavvarda yaşanan sıkıntının üretim tertiplerini dahi etkilediği gözlemlenmiştir.

**İkincisi;** Kurum mevcut yapıyla devam etmesi halinde toplam üretimin 3.500 ton/gün altına düşmesi halinde yıkanmayan kömürün parasını verecektir.

**Üçüncüsü,** yıkamanın özele verilmesi ileride yaşanacak sorunlarda firma veya firmaları tekel konuma getireceği gibi kurumunda alternatifi de kalmayacaktır.

Kozlu ve Üzümeze lavvarlarının ihaleleri halen mahkeme aşamasında olduğundan mevcut firmayla bir yıllık süre uzatım anlaşması yapılmıştır.

Yaşanan bu olumsuz tablo varken Çatalağzı ve Amasra lavuarlarında da hizmet alımı yoluna gidilmiştir. Kurum lavuarlarının rehabilite edilmesi veya yerine yenilerinin kurulması durumunda mevcut bina, silo ve ekipmanlardan faydalanılması mümkün olacağından maliyeti daha düşük olacaktır.

Üretimin sürekliliğinin sağlanabilmesi ve yıkamada özele bağımlı kalınmaması için yıkama kamu eliyle yapılmalıdır.

### 11.1. Finansman temini;

TTK'nun yatırım programlarının son yıllarda kesintiye uğramadan onaylanmaktadır. TTK'nın 2011 yılı yatırım programı 55 milyon TL olarak belirlenmiştir. TTK mevcut lavuarların rehabilitesi veya yenilenmesi için 2012 yılı yatırım programına koymalıdır.

### 11.2. Lavuar Kuruluş maliyeti;

Yıllık 1,5 milyon ton/yıl (+/-%30) yıkama kapasiteli bir lavuar için 2 milyon dolardır. (Kaynak; TMMOB Maden Mühendisleri Zonguldak Şubesi 39. **Dönem Çalışma Raporu sayfa; 101**) Kurum, Kozlu ve Üzümeze tüklenen kömürlerinin yıkanması için 2007 yılında yaklaşık 2,6 milyon dolar vermiştir. Ayrıca Türkiye 14. Kömür Kongresi

Bildiriler Kitabı, 02–04 Haziran 2004 Zonguldak Merkez Lavuarında Metalürjik Kömür Hazırlamaya Yönelik İyileştirme Çalışmaları Bildirisinde; mevcut silo ve imkânlardan faydalanarak 5.500 ton/gün kapasiteli bir lavuarın toplam maliyetinin 3,5 milyon \$ olacağı belirtilmiştir.

TTK'nun 5 milyon ton üretim hedefine ulaşması ve arz güvenliği açısından; hazırlık, üretim, nakliyat, yıkama ve pazarlama kamu eliyle yapılması gereklidir.

## 12. MADEN MAKİNELERİ İŞLETME MÜDÜRLÜĞÜ

Maden Makineleri İşletme Müdürlüğü üretim Müesseselerinin tüm ihtiyacını karşılamaktadır. Ayrıca müessese atölyelerde yapılamayan işleri kendi bünyesinde yapmaktadır.

Mekanik atölyesinde, Elektrik atölyesinde, Oksijen fabrikasında, Asetilen fabrikasında ve Bağ demiri Atölyesinde yapılan işlerin toplam tutarı 19.616.000 TL olup kar eden bir kuruluştur. Karlılığı YDK raporlarında da belirtilmiştir.

Fabrikada yapılan işler Müesseselerin üretimini doğrudan etkilemekte olup her türlü ihtiyaçları talepleri doğrultusunda karşılanabilmektedir. Ancak üretimin artması durumunda müesseselerden gelecek ihtiyaçlar, olası emeklilikler, kurum dışı işlerin artması personel ihtiyacını da beraberinde getirmektedir.

Maden Makineleri Fabrikası İşletme Müdürlüğü'nün 2006 yılı YDK raporlarında belirtildiği gibi karlı bir işletmedir (2006 yılı karı 766.000 YTL). Fabrikanın mevcut iş hacminin azaltılması yerine iş hacmini artıracak önlemlerin alınması gerekir.

Maden Makineleri Fabrikası yeraltında kullanılacak makinelerde grizu nedeniyle ALSZ (alev sızdırmaz) özellikte makine, tulumba ve elektrik trafosu ile bunların yedeklerini üreten madencilik sektöründe tek yerli imalat yapma özelliğine sahiptir. Ayrıca madenciliğin ayrılmaz parçası olan kuyularda kullanılan halatların kontrol ve testlerini yapan, elektrografisini (tel kopuklarını tespit eden) çeken birime sahiptir.

Üretimin sürekliliği açısından önemli bir yere sahip olan Maden Makineleri Fabrikası havza şartlarına uygun makine ve teçhizat geliştiren bir tesistir. Bu özelliği ile ülkemiz madencilik sektörü için önemli bir yere sahiptir.

## 13. BÜYÜK SAHA İHALELERİ

Türkiye Taşkömürü Kurumu (TTK) Karadon Müessesesi Gelik 75. Yıl Cumhuriyet Kuyusu'nun devreye alındığı 23 Haziran 2004 tarihinde Zonguldak'ta düzenlenen törende konuşan Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Hilmi GÜLER, **“Zonguldak Havzası'ndan yılda 10 milyon ton taşkömürü üreteceğiz”** demiştir. Erdemir, Kardemir ve İsdemir gibi sanayi kömürüne ihtiyaç duyan hazır bir pazarın bulunduğunu belirten Bakan Güler, **“Millet ürettiğine Pazar ararken, taşkömürü için Pazar hazır. Ancak bu kez üretim az”** ifadelerini kullanmıştı.

Maden Yasası (05.06.2004 tarihli 5177 sayılı kanun) ile yasal hale getirilen özel kömür işletmeciliği aracılığıyla da kömür üretimi sağlayacaklarını söyleyen Hilmi GÜLER, “Kendi ayağımızın dibindeki kömürü çıkaramıyoruz. Türkiye'nin kendi kaynaklarını harekete geçirmek için yapılan çalışmalarla taşkömürü üretimini 10 milyon tona çıkaracağız. Bunun 5 milyon tonunu TTK, 5 milyon tonunu ise özel sektör üretecek. Hesaplamalarımıza göre 8 bin özel, 2 bini kamuda olmak üzere 10 bin ek

istihdam sağlanacak. Özel sektöre açılacak sahaların ihaleleri için şartnameler hazırlandı. Birkaç aylık süre içinde bu ihaleler gerçekleştirilecek” demişti.

Önemli rezerve sahip Bağlık-İnağzı, Amasra-B, Gelik Dik Kanat ve Alacaağzı kömür üretim sahaları için ihaleyle özel sektöre açılmıştır. TTK Genel Müdürlüğünün, yerli ve yabancı şirketlerin ilgilendiği açıkladığı ihalenin sonuçları itibarıyla;

### **13.1. Alacaağzı;**

24.01.2005 tarihinde yapılan ihale sonucu sahayı 20 yıl süre ile işletmek üzere alan Hema Endüstri A.Ş. ile Kurum arasında sözleşme imzalanmıştır. Hema Endüstri A.Ş.’nin hazırlamış olduğu projeler onaylanmış ve yer teslimi yapılmıştır. +100/-300 kotları arasında yer alan sahada yaklaşık 13 milyon ton rezerv mevcut olup, firma sözleşme süresi boyunca toplam 7,9 milyon ton üretim taahhüdünde bulunmuştur. Ton başına rödvans bedeli 6,87 YTL’dir. Hema Endüstri A.Ş. bu sahadaki üretim faaliyetlerini taşeron bir firmaya devretmiştir. Firma 2010 yılında 158.033 ton üretim yapmıştır.

-300 katında hazırlık lağımları sürülmektedir. +40 ve -300 katında üretim çalışmaları devam etmektedir.

### **13.2. Bağlık-İnağzı;**

İlk ihale 04.04.2005 tarihinde yapılmış ve Eren Holding AŞ. Almasına rağmen hiç girişim yapmadan teminatını yakarak vazgeçmiştir. İkinci ihale ise 10.10.2011 tarihinde yapılmış olup firmalar inceleme aşamasındadır.

### **13.3. Gelik Dik Kanat;**

İhaleyi alan Eren Holding AŞ’nin sahada üretime yönelik bir çalışması yoktur. Firma kurumla mahkemeliktir.

### **13.4. Amasra-B;**

14.02.2005 tarihinde yapılan ihale sonucu sahayı 20 yıl süre ile işletmek üzere alan Hema End. A.Ş ile sözleşme imzalanmıştır. Hema End. A.Ş’nin hazırlamış olduğu projeler onaylanmış, 10.05.2006 tarihinde yer teslimi yapılmış ve 36 aylık hazırlık süreci başlamıştır. Hema Endüstri A.Ş. 20 yılda 56 milyon ton kömür üretecektir. Sorunlar İşletme Projesinin hazırlanarak aşamasında başlamıştır. Kuyu açma çalışmaları; 1. nolu kuyu Tarlaağzında, 2. nolu kuyu Kazpınar mevkiinde ve 3. nolu kuyu Amasra-A karo sahasında açılmaktadır. Kuyu açma çalışmaları Çinli DATONG firmasınınca yapılmaktadır.

1 Nolu Tarlaağzı Kuyusunun derinleştirme (700 metre) işlemi bitmiş olup -510 kotunda kuyu giriş lağımı sürülmesine başlanmıştır. 2 Nolu Kazpınar Kuyusu toplam 1000 m sürülecek 750 metresi tamamlanmıştır. 3 Nolu Amasra Kuyu derinleştirme bitmiş olup -410 kotunda kuyu giriş lağımı sürülmesine başlanmıştır.

Hema Endüstri A.Ş. ye ikinci hazırlık yılı sonundan başlamak üzere önce 17 ay 5 gün ve sonra 17 ay 21 gün iki defa süre uzatımı verilmiştir. 05.04.2011 tarihi itibarı ile hazırlık döneminin son 1 yılına girildi. Firma hazırlık döneminin son 1 yılında 500.000 ton kömür verecektir.

#### 14. TTK PANO HAZIRLIK SERVİSİ OLUŞUMU VE HAZIRLIK İŞÇİLİĞİ SANATINA 600 İŞÇİ ALIMI

Zonguldak Taşkömürü havzasında kömür üretimi 1848 yılından günümüze kadar süregelmiştir. Üretimin yöntem ve şekilleri çok değişiklik arz etmese de genelde emek yoğun çalışma ve ağaç tahkimat hakim olmuştur. Bu çalışmalar neticesinde 1875–2010 yılları arasında meydana gelen kazalarda 3246 işçi hayatını kaybetmiştir. 1875–1941 yılları arasında meydana gelen kazalarda 370 işçi yaşamını yitirmiştir.

Kurumda meydana gelen ölümlü kazaların son 10 yılı (2000–2009) incelendiğinde %97'sinin yeraltında meydana geldiği görülecektir. Yeraltında, 59 ölümlü kazanın 43 tanesi (%73'ü) ayak ve başyukarılarda meydana gelmiştir. Bu ölümlü kazaların yaklaşık %50 'si ise pano hazırlığı süreçlerinde meydana gelmiştir. Bu nedenle panoların hazırlık safhasında risklerin fazla olduğu açıktır. Yapılan tüm hazırlık çalışmalarının amacı kömür üretimidir. Ancak, üretime odaklanmış olan kartiyelerin kendi hazırlıklarına yeterince önem veremediği bir gerçektir. Bunun başında nezaretçi ve işçi eksikliği gelmektedir. Nezaretçi ve işçi eksikliği genel olarak hazırlık çalışmalarının ikinci sıraya atılmasına neden olmuştur. Tüm olumsuzlukları önlemede ilk adım olarak; pano hazırlıklarının **“PANO HAZIRLIK SERVİSİ”** tarafından yapılmasıdır.

Kömür damarlarımız oluşum sırasında uğradığı jeolojik (fay, kerti, atak, kırık vb) etkenler nedeni ile bugünkü şeklini almıştır. Jeolojik şartlardan dolayı da bilinen bütün üretim yöntemlerini havzada uygulamak mümkün değildir. Bugün kadar uygulanan yöntemler; ağırlıklı olarak Göçertmeli Uzun Ayak sistemi (dönümlü ve İlerletimli) olmakla birlikte Kara Tumba, Dilimli Sistem, Pnömatik Patlatma, Oda Topuk Sistemi, Rambleli Sistemleridir.

Emek yoğun yapılan üretim çalışmalarında, yaşanan işçi eksikliği sistem hatalarını da beraberinde getirerek kazaların artmasına, üretimin ve verimliliğin azalmasına neden olmaktadır. Uzun ayak çalışmalarında dönümlü çalışmanın (özellikle yangına müsait damarlarda) İlerletimli çalışmaya göre daha verimli olduğu bilinmesine rağmen halen İlerletimli sistem uygulanmaktadır. İşçi eksikliği mevcut üretim yöntemlerinin tam olarak uygulanmasını engellemektedir. Havzaya çok uzun zamandan beri Hazırlık ve Tamir-Tarama İşçiliği sanatına işçi alınmaması bizi bugünlere getirmiştir. İşçi eksikliği de bir gerekçe gösterilerek kurumun bazı bölgelerindeki ana kat hazırlıkları ve tamir-tarama işlerinde hizmet alımına gidilmiştir.

TTK, 2004 yılından bugüne kadar Ana Kat Hazırlıklarında ve Tamir Tarama işlerinde hizmet alımı uygulamalarından istenilen verimlilik ve faydayı sağlayamamıştır. Özellikle ana kat hazırlıklarını alan firmalara nerdeyse müessese imkânları seferber edilmiş olmasına rağmen gelinen nokta bellidir. Bu nedenledir ki TTK havza genelinde hazırlık ve tamir-tarama işlerini eskiden olduğu gibi kendisi yapmalıdır.

Ülkemizin ve bölgenin taşkömürüne olan ihtiyacı her geçen gün artmaktadır. Kurumun hedef 5 milyon tondur. Bu hedefe ulaşmak ve sürekliliğini sağlamak için başta işçi eksikliklerinin giderilerek yatırım yapılmasıdır.

Kurumun mevcut Hazırlık İşçiliğinde sanatında fiili 885 işçisi vardır. Bu işçilerle çalışan ayakların rekup ve taban hazırlıkları yapılmaya çalışılmaktadır. Yeterli gelmediği zamanlarda zorunlu olarak Pano Üretim İşçiliği sanatındaki işçilerle taban sürülmektedir. Kurumun tüm kartiyeleri hazırlıklarını kendileri yapmaya çalışmakta

ancak yeterli olamamaktadır. Üretimi düşürmeme ve sürekliliğini sağlama adına zorunlu bakım-tamir işleri dışındaki işler ertelenmektedir. Bunun sonucu olarak artı maliyet ve kaza olarak geri dönmektedir.

Havzada pano hazırlıklarının genelde acele bir şekilde yapılarak hemen üretime geçilmesi zorunluluk haline gelmiştir. 2009 yılında alınan işçiler üretim ve verimliliği artmıştır.

Üretim ayaklarının Eylül 2011 verilerine göre incelediğimizde toplam 31 ayağın 28 tanesi Uzun Ayak, 3 tanesi Pnömatik Patlatma yöntemiyle çalışmaktadır. Uzun Ayakların % 68'i (19 tanesi) dönümlü çalışmaktadır. Gaz ve toz yönünden daha riskli bölgeler örneğin Karadon %62'si ve Armutçuk %50'ini ilerletimli çalışmaktadır. Çizelge 'de uzun ayakların çalışma şekli verilmiştir. Havzada geçmişten günümüze Uzun Ayaklar, üretim sıkıntısından dolayı genelde ilerletimli çalışılmaktadır. Çizelge-9'da çalışan uzun ayakların müesseselere dağılımı verilmiştir.

**Çizelge-9**

<b>TTK'DA ÇALIŞAN UZUN AYAKLAR EYLÜL 2011</b>				
<b>MÜESSESE</b>	<b>İLERLETİMLİ</b>	<b>DÖNÜMLÜ</b>	<b>TOPLAM</b>	<b>İLERLETİMLİ ÇALIŞAN AYAK %</b>
<b>ARMUTÇUK</b>	1	1	2	50
<b>KOZLU</b>	0	4	4	0
<b>ÜZÜLMEZ</b>	0	7	7	0
<b>GELİK</b>	4	4	8	50
<b>KİLİMLİ</b>	4	1	5	80
<b>KARADON</b>	8	5	13	62
<b>AMASRA</b>	0	2	2	0
<b>TTK</b>	9	19	28	32

İlerletimli çalışacak ayaklarda, giriş rekup lağımindan 15–20 metre sonra kömüre girilerek alt tabandan üst tabana başyukarı çıkılarak hemen üretime geçmek mümkündür.

Hazırlık ve Tamir-Tarama işçisinin yetersiz oluşu İlerletimli çalışan bazı ayakların üst taban yollarının ayak başından geride kalmasına neden olduğu bilinmektedir. İşçi eksikliği, alınması veya yapılması gerekli sıralı üretim ve emniyet tedbirlerini aksatmaktadır.

#### **14.1. İlerletimli Çalışılan Ayaklarda Yaşanan Sorunlar;**

- 1. Üretim Kaybı:** Taban yollarını tutmak için damar kalınlığının iki katı dolgu veya kömür bırakılmalıdır. Bu üretim kaybına ve daha fazla tahkimata neden olmaktadır.
- 2. Tamir-Bakım Maliyeti artışı:** Taban yollarının tamir ve bakım masrafları fazladır. Bazı ayaklarda kömürün tamamen alındığı sadece sabit damlar yapıldığı görülmüştür. Bu kısımlarda tabanların aşırı deforme olduğu, geçişlerin güçlkle sağlanabildiği ve sürekli tarama gerektiği bir gerçektir.

3. **Nakliyat sorunu:** Taban yollarının basması, kabarması sonucu kesit daralmakta ve lokomotif girişini engellemektedir. Alt taban yolları kömür nakli için (Yönergelere uygun genişlikte olmasa da) geçiş sağlanmakta ancak üst taban yollarında bunu söylemek mümkün değildir. Bu durumda ayak içi tahkimat malzemeleri lokomotifin girmediği kısımdan itibaren elle omuzda taşınmaktadır. Lokomotiflerin zorlukla girebildiği kısımlarda zaman zaman iş kazaları meydana gelmektedir. Bu kazaların bazen ölümlerle sonuçlandığı görülmüştür.
4. **Damar hakkında bilgi edinilememesi:** Taban yolları hemen ayağın önünde hatta üst taban yolları bazı yerlerde geride gittiğinden, damar hakkında bilgi edinilmesi, fay, kerti veya benzeri arızalara rastlanması halinde önlem alınması zorlaşmaktadır.
5. **Havalandırma Sorunu:** Havanın tamamı ayak içinden geçmesi istenildiği halde bir kısmı göçük tarafına kaçarak kısa devre yapar. Havalandırmada sorunlar yaşanmakta olup özellikle üst taban yolunda gaz oranlarının yükseldiği durumlar mevcuttur. Alt taban yollarına havanın göçüğe kaçmasını önlemek amacıyla perde, köpük vb. önlemler alınsa da yeterli olmadığı görülmektedir. Alt taban yolu arınından gelen gaz ve diğer göçük tarafındaki metan gazının ayak içine, üst taban yoluna gelmesi ve havalandırmayı olumsuz etkilemesi söz konusu olabilmektedir.

Yukarıda belirtilen sorunların aşılması, üretimde artış ve sürekliliğinin sağlanabilmesi için kartiyelerden bağımsız her işletmede **PANO HAZIRLIK SERVİSİ** oluşturulmalıdır. Bu servis bir panonun tüm hazırlıklarını tamamlayarak üretime başlamak üzere kartiyelere teslim edinceye kadarki işleri yapacaktır.

#### 14.2. Pano Hazırlık Servisinin Yapacağı İşler;

- Alt ve üst taban yollarının B-10 kesitinde demir bağlı pano sınırına kadar sürülmesi,
- Taban yollarına ray döşenmesi ve kanal açılması,
- Damarın yapısına göre üretim esnasında tozlanmayı önlemek için tavandan damara su enjekte edilmesi,
- Çok gazlı damarlarda tabanlardan gaz boşaltma sondajları yapılması,
- Alt taban yolundan üst taban yoluna baca-başyukarı çıkılması,
- Taban yolu ve ayak içi su şebekesinin çekilmesi,
- Pano hazırlığı ile ilgili diğer işleri kapsar.

Pano üretime hazır hale geldiğinde üretim kartiyesine teslim edilir. Pano Hazırlık Servisi için Hazırlık İşçisi sanatına 600 işçi alınmalıdır.

### 14.3. Pano Hazırlık Servisinden Elde Edilecek Fayda

1. Havalandırmada daha iyi olacaktır.
2. Taban yollarında sıkışma, devrilme ile sonuçlanan kazalar en aza inecektir.
3. Taban yolunda demir bağları kurtarılarak malzeme sarfiyatı en aza inecektir. Taban yolu toplam maliyetleri azalacaktır,
4. Taban yollarına rayların düzgün döşenmesi, kanalların açılması kabarma ve bozulmaları önleyecektir. Böylece motor-vagon düşmeleri ve nakliyatın aksaması minimuma inecektir.
5. Ayak içi malzemeleri ayak başına kadar geleceği için malzeme taşımada sarf edilen efor üretime harcanacaktır.
6. Çalışma esnasında toz oluşumuna hazırlık aşamasında önlem alınacaktır.
7. Havzada başyukarı çıkarken meydana gelen gaz degajları sonucu ölümlü kazalar meydana gelmektedir. Mevcut Başyukarı Çalışma Talimatının işyerlerinde tam olarak uygulanmadığı bir gerçektir. Bunun nedeni kartiyelerin üretime ağırlık vermesi sonucu yeterli işçi olmamasıdır. Bu servis mevcut talimatlar doğrultusunda sıralı emniyet tedbirlerini uygulayarak baca-başyukarı sürecektir.
8. Ayak içinde karşılaşılabilecek olası arıza, fay, kerti vb. hakkında bilgi sahibi olunacak önlemler başlangıçta alınabilecektir.
9. Başyukarı, taban vb pano hazırlıklarının kontrol ve denetimi daha iyi yapılacaktır.

Karadon Müessese Müdürlüğü Gelik İşletme Müdürlüğü'nün -360/41406 Acılık taban da 31.03.2011 tarihinde saat 14:10 civarında taban arınında gaz degajı meydana gelen kazada 10 işçi gazdan etkilenmiştir. 3. Ocak ve 4. Ocak hava dönüş yolları tamamen metan gazı etkisi altında kalarak faciadan dönülmüştür. Öncelikle degaj sonrasında devre kesicilerin hepsinin iş görmesi, gazın olası kıvılcımla karşılaşmaması gaz ve toz patlamalarını önlemiştir.

Sonuç olarak; Hazırlık İşçiliği sanatına 600 yeni işçi alımı ve mevcut işçilerle birlikte panoların hazırlığı bitirilerek kartiyelere teslim edilecektir. Pano Hazırlık Servisinden Elde Edilecek Fayda, toplam üretim maliyetleri azalacak, Üretim artışı ve sürekliliği sağlanarak iş kazaları azalacaktır.



## 15. SONUÇ VE ÖNERİLER:

Bugün Türkiye'nin yıllık taşkömürü talebi 23 milyon tondur. Bu talebin yaklaşık 8 milyon tonu Demir-çelik sektöründe tüketilmektedir. TTK'nin bu sektöre yönelik üretimi ise 2010 yılında 498.640 tondur. Türkiye'nin dışarıya ödediği para ise 2,5 milyar dolar civarındadır. Dünya'da ki taşkömürü fiyatları artış trendindedir.

Kuruma 2009 yılı başında alınan 3000 işçinin olumlu katkıları kendisini üretim artışıyla göstermiştir. 2009 yılında 300.000 tona yakın artış olmuştur. Bu üretim artışı 679 işçi emekli olmasına rağmen sağlanmıştır. Ancak emekliliklerin 2010 yılında da devam etmesi ve bazı bölgelerde yaşanan kazalar üretimin düşmesine neden olmuştur. Üretim ve verimlilik artışının sürekliliği için işçi açıklarının mutlaka giderilmesi gerekir.

Kurumun 2011 yılı içerisinde işçi eksikliğinin giderilmesi amacıyla Ek-1'de İşçi alımı projeksiyonu ve buna bağlı olarak Ek-3'de Üretim projeksiyonu yapılmıştır. Alınacak işçilerin toplam puantaja kayıtlı işçi sayısında % 20 artış getirecektir. Alınan bu işçilerin 2012 yılındaki tüvönan üretimi (Aralık 2010 ayı ortalaması 8.497 Ton/Gün) %33,6 oranında artışla 11.350 tona çıkaracaktır. Demir-çelik sektörüne verilen ürün, yaklaşık (0-10 metalürjik) 577.000 tona çıkacaktır. EK-4'de hedeflenen üretim miktarı projeksiyonu (5 milyon ton) verilmiştir.

TTK'nin 5 milyon ton/yıl üretim hedefine ulaşabilmesi için;

1. 2011 yılında işçi eksikleri giderilmeli, üretim panolarının hazırlanmasına müteakip periyodik olarak işçi alınmalı,
2. Bu hedef için kurumun altyapısı (kuyular, ana kat) hazırdır. Üretimi artıracak panoların ivedilikle hazırlanmalı,
3. Maden Makineleri İşletme Müdürlüğü'nün kalifiye eleman eksiklikleri giderilerek sadece TTK' ya değil Türkiye madencilik sektörüne hizmet edebilecek hale getirilmeli,
4. Kurum içerisinde taşeron çalıştırma mantığının hiç kimseye fayda sağlamadığı aksine zarar verdiği yaşadığımız olaylardan açıkça anlaşılmıştır. Bu nedenle başta hazırlık, üretim, nakliyat ve yıkama kamu eliyle yapılmalı,
5. Taşkömürü ihtiyacının olabildiğince ulusal kaynaklardan karşılanması politikası uygulanmalı ve devamlılığı sağlanmalıdır.

Kurum üretiminin 5 milyona tona çıkartılması, işyerlerinde sağlıklı ve güvenli çalışma ortamı sağlanması, madencilik tecrübesinin-kültürünün kaybolmaması için acilen işçi açıkları giderilmelidir.

Hizmet alımı yöntemiyle, ne ülkenin nede bölgenin sorunlarına çözüm bulmak mümkün değildir. Çözüm; havza madenciliğinin kamu eliyle yapılmasıdır. Maden işçileri bu kültürü, asırları aşan bir süreçte kazanmış, bu uğurda bugüne değin

binlerce şehit vermiştir. Bugün özel sektör açısından işlerin ters gitmesinin temel sebeplerinden birisi de bu kültür yoksunluğudur.

Türkiye Taşkömürü Kurumu kendi işgücü, bilgi birikimi ve tecrübesine inanarak, daha fazla zaman ve kaynak israfına meydan vermeden kendi işini kendisi yapmalıdır. Bunun için yer altı Pano Üretim Sanatına 800, Elektro-mekanik grubu sanatlara 1000, Hazırlık sanatına 600 ve yerüstüne 200 kalifiye eleman alımı 2011 yılı içerisinde gerçekleştirilmelidir.

Ülkemizin enerjiye olan talebinin karşılanmasında dışa bağımlılığın azaltılması ve arz güvenliğinin sağlanması için yerli kaynaklara daha fazla önem verilmelidir. Demir çeliklerin ihtiyacını azami ölçüde bu bölgeden karşılamak mümkündür. Bunun için kurum kapasitesi olan 5 milyon ton satılabilir üretime ulaşacak işçi açığı ve yatırım eksiklikleri giderilmelidir.

**KASIM 2011**

**GENEL MADEN İŞÇİLERİ SENDİKASI  
YÖNETİM KURULU**

**EK – 1**

<b>2011 YILI İŞÇİ ALIMI PROJEKSİYONU</b>						
<b>MÜESSESELER</b>	<b>YERALTINA ALINACAK İŞÇİ ADEDİ</b>				<b>YERÜSTÜ KALİFİYE ELEMAN ALIMI</b>	<b>TOPLAM ALINACAK İŞÇİ ADEDİ</b>
	<b>PANO ÜRETİM</b>	<b>HAZIRLIK İŞÇİSİ</b>	<b>ELEKTROMEKANİK VE DİĞER İŞÇİLİKLER</b>	<b>TOPLAM</b>		
<b>ARMUTÇ.</b>	100	100	120	320	10	<b>330</b>
<b>KOZLU</b>	150	120	240	510	20	<b>530</b>
<b>ÜZÜLMEZ</b>	150	130	150	430	20	<b>450</b>
<b>KARADON</b>	300	200	370	870	40	<b>910</b>
<b>AMASRA</b>	100	50	120	270	10	<b>280</b>
<b>MADEN MAKİNELERİ FABRİKASI</b>					100	<b>100</b>
<b>TTK</b>	800	600	1000	2.400	200	<b>2.600</b>

**EK-2**

<b>MEVCUT İŞÇİLİK</b>			
<b>İŞÇİLİKLER</b>	<b>Şubat 11</b>		
	<b>KAYDI AÇIK</b>	<b>PUANTAJA KAYITLI</b>	<b>FİİLİ</b>
<b>PANO AYAK ÜRETİM İŞÇİSİ</b>	4.005	3.469	2.697
<b>YER ALTI İŞÇİSİ</b>	9.272	8.747	7.058
<b>YER ÜSTÜ İŞÇİSİ</b>	2.071	2.059	1.667
<b>T.T.K. TOPLAM</b>	<b>11.343</b>	<b>10.806</b>	<b>8.725</b>
<b>2012 YILI İŞÇİLİK PROJEKSİYONU</b>			
<b>İŞÇİLİKLER</b>	<b>KAYDI AÇIK</b>	<b>PUANTAJA KAYITLI</b>	<b>FİİLİ</b>
<b>PANO AYAK ÜRETİM İŞÇİSİ</b>	4.705	4.415	3.532
<b>YER ALTI İŞÇİSİ</b>	11.222	10.802	8.749
<b>YER ÜSTÜ İŞÇİSİ</b>	2.121	2.121	1.909
<b>T.T.K. TOPLAM</b>	<b>13.343</b>	<b>12.923</b>	<b>10.658</b>
1- Pano üretim işçi sayısı 2011 yılsonuna kadar zorunlu sanat değişimi (iş kazası ve meslek hastalığı ) ve emekli olan sayısı			<b>400</b>
2-Daimiye 200 PAÜ işçisinin geçmeyeceği varsayılmıştır.			<b>200</b>
3- Pano üretim sanatına işçi alımı.			<b>800</b>
4- Hazırlık servisine (Hazırlık İşçisi ve Tarama-Söküm işçisi ) işçi alımı.			<b>600</b>
5-Yeraltına Elektromekanik İşçiliklerine ve diğer sanatlara kalifiye eleman alımı;			<b>1000</b>
6-Yerüstüne kalifiye eleman alımı; Maden Makineleri Fabrikasına ve Bölgelere işçi alımı.			<b>200</b>
7- 2011 yılı sonuna kadar 534 yer altı + yerüstünden180 ve toplam 714 işçinin emekli olacağı varsayılmıştır			
8- Puantaja kayıtlı işçi sayısında % 20 artış olacaktır.			
9- Tüvönan üretimin (Aralık 2010 ayı ortalaması 8.497 Ton/Gün) %33,6 oranında artışla 11.350 tona ulaşılacağı,			
10-Tüvönan Pano Üretim İşçisi Randımanı (Kg./yev.)			<b>3.214</b>
11-Satılabilir Pano Üretim İşçi Randımanı (Kg./yev.)			<b>2.092</b>
12-İçeri Satılabilir Randımanı (Kg./yev.)			<b>875</b>
13-Genel İşçilik Randımanı (Kg./yev.)			<b>713</b>
14-Tüm Çalışanlar Randımanı (Kg./yev.)			<b>609</b>

**EK-3**

2012 YILI ÜRETİM PROJEKSİYONU												
KÖMÜR CİSLERİ	ARMUTÇUK		KOZLU		ÜZÜLMEZ		KARADON		AMASRA		TTK	
	Günlük	Yıllık	Günlük		Günlük	Yıllık	Günlük	Yıllık	Günlük	Yıllık	Günlük	Yıllık
<b>Tüvönan Üretim</b>	1.437	435.411	2.600	787.800	2.107	638.421	4.106	1.244.118	1.100	333.300	11.350	3.439.050
<b>Satılabilir Üretim</b>												
<b>18-150</b>		57.846		54.581		40.181		68.828		33.420		254.856
<b>0-18</b>		62.186		0		0		0		0		62.186
<b>0-10</b>		0		77.056		122.855		377.057		0		576.968
<b>0-10 Yüksek Küllü</b>		124.372		0		0		0		0		124.372
<b>0-25</b>		0		0		0		0		111.400		111.400
<b>Santral Yakıtı</b>		34.357		372.555		245.711		424.937		31.829		1.109.389
<b>Toplam</b>	920	278.761	1.664	504.192	1.349	408.747	2.874	870.822	583	176.649	7.390	2.239.171
<b>Lavuar Randımanı</b>	0,64		0,64		0,64		0,70		0,53		0,65	
<b>Fiili çalışma gün sayısı</b>	<b>303</b>											
<b>Satılabilir üretimin %26 sı Demir-Çelik sektörü için üretilecektir.</b>												

**EK-4**

<b>HEDEFLENEN ÜRETİM PROGRAMI</b>												
<b>KÖMÜR CİSLERİ</b>	<b>ARMUTÇUK</b>		<b>KOZLU</b>		<b>ÜZÜLMEZ</b>		<b>KARADON</b>		<b>AMASRA</b>		<b>TTK</b>	
	<b>Günlük</b>	<b>Yıllık</b>	<b>Günlük</b>	<b>Yıllık</b>	<b>Günlük</b>	<b>Yıllık</b>	<b>Günlük</b>	<b>Yıllık</b>	<b>Günlük</b>	<b>Yıllık</b>	<b>Günlük</b>	<b>Yıllık</b>
<b>Tüvönan Üretim</b>	2.646	793.800	6.073	1.821.900	4.654	1.396.200	10.446	3.133.800	2.058	617.400	25.877	7.763.100
<b>Satılabilir Üretim</b>												
<b>Parça</b>		197.800		134.000		106.000		238.000		75.000		750.800
<b>0-10 Metalurjik</b>		0		586.000		492.000		1.077.000		0		2.155.000
<b>0-10 (PCL)</b>		274.450		0		0		0		128.000		402.450
<b>Santral Yakıtı</b>		83.350		409.500		309.500		722.000		167.500		1.691.850
<b>Toplam</b>	1.852	555.600	3.765	1.129.500	3.025	907.500	6.790	2.037.000	1.235	370.500	16.667	5.000.100
<b>Lavuar Ran.</b>	0,70		0,62		0,65		0,65		0,60			
<b>Fiili çalışma gün sayısı 300 alınmıştır.</b>												
<b>Satılabilir üretimin %51'i Demir-Çelik sektörü için üretilecektir.</b>												

## **16. Kaynaklar**

- 16.1.** Türkiye Taşkömürü Kurumu aylık istatistiki bilgileri.
- 16.2.** TTK İnceleme Kurulu Raporu 6 Şubat 1995 Ankara.
- 16.3.** Türkiye Taşkömürü Kurumu Genel Müdürlüğü Taşkömürü Sektör Raporu, Mart 2011.
- 16.4.** DPT Dokuzuncu Kalkınma Planı (2007-2013) Taşkömürü Çalışma Grubu Raporu, 2006 Ankara.
- 16.5.** TMMOB Maden Mühendisleri Odası Zonguldak Şubesi 39. Dönem Çalışma Raporu.
- 16.6.** Türkiye 14. Kömür Kongresi Bildiriler Kitabı.